

הלכות מעשר פָּרָק ו

א. מי שְהִיָּה לוֹ מֵאָה לֹוג שְׁלִיין טְבוּל מִן הַתּוֹרָה, וְאָמַר שְׁנֵי לֹוגִין שְׁאֵנִי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ מֵהֶן הָרִי הֵן תְּרוּמָה, וְעֲשֶׂרָה מֵעֶשֶׂר רִאשׁוֹן, וְתִשְׁעָה מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי לֹא יִתְחִיל וְיִשְׁתָּה עַד שְׁיָנִיחַ בְּסוֹף שְׁעוֹר תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת, אֲלֹא יַפְרִישׁ וְאַחֵר כֶּךָ יִשְׁתָּה. וְאִין אוֹמְרִין זֶה שְׁהֵנִיחַ בְּסוֹף, כָּאֵלּוּ נִבְרַר בְּתַחֲלָה: מִפְּנֵי שְׁחִיּוּב תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת, מִן הַתּוֹרָה; וְאִין אוֹמְרִין בְּשִׁלְתּוֹרָה, נִחְשָׁב כָּאֵלּוּ נִבְרַר עַד שְׁיַבְרַר.

ב. הַקּוֹבֵעַ מַעֲשָׂרוֹתָיו בְּפִי הַחֲבִית, לֹא יִשְׁתָּה מִשׁוּלִיָּה; בְּשׁוּלִיָּה, לֹא יִשְׁתָּה מִפִּיָּה: מִפְּנֵי שֶׁהַמְשָׁקִין מַעֲרִבִין. אֲבָל הַקּוֹבֵעַ בְּפִי הַמַּגּוֹרָה, אוֹכֵל מִשׁוּלִיָּה; קֹבֵעַ בְּשׁוּלִיָּה, אוֹכֵל מִפִּיָּה. וְיִשׁ לְאָדָם לְקַבֵּעַ מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי וּפְּוֹדָה אוֹתוֹ, וְחוֹזֵר וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ מֵעֶשֶׂר רִאשׁוֹן עַל אוֹתָן הַפְּרוֹת, אוֹ תְּרוּמַת מֵעֶשֶׂר לְמָקוֹם אֲחֵר.

ג. הַמְּנִיחַ פְּרוֹת לִהְיוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן מַעֲשָׂרוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻזְקַת שְׁהֵן קִימִין, וְאוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ, עַד שְׁיַעֲשׂוּ כָּל אוֹתָן הַפְּרוֹת שְׁהֵנִיחַ מֵעֶשֶׂר, וְנוֹתְנוֹ לְלוֹי. מִצָּאָן שְׁאֵבְדוּ הָרִי זֶה חוֹשֵׁשׁ לְכָל שְׁהַפְּרִישׁ, וְאִינוּ מֵעֶשֶׂר וְדֹאֵי.

ד. הַמְּלֹוֹה מַעוֹת אֶת הַכּוֹהֵן וְאֶת הַלּוֹי וְאֶת הָעֲנִי, לִהְיוֹת מִפְּרִישׁ עַל אוֹתָן הַמַּעוֹת מִחֻלְקָן מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻזְקַת שְׁהֵן קִימִין; וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא מֵתוֹ הַכּוֹהֵן אוֹ הַלּוֹי, אוֹ הַעֲשִׂיר הָעֲנִי.

ה. כִּיצַד מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן: מִפְּרִישׁ הַתְּרוּמָה אוֹ מֵעֶשֶׂר רִאשׁוֹן אוֹ מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי מִפְּרוֹתָיו, וּמִזְכָּה בָּהֶן עַל יְדֵי אֲחֵר לְאוֹתוֹ כּוֹהֵן אוֹ הַלּוֹי אוֹ הָעֲנִי שֶׁהַלּוֹם; וְאִם הָיוּ רְגִילִין לְטַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא רְגִיל שֶׁלֹא יִתֵּן אֲלֹא לָהֶן אִינוּ צָרִיף לְזָכוֹת עַל יְדֵי אֲחֵר. וְאַחֵר שֶׁמִּפְּרִישׁ, מִחֻשָּׁב כִּמְהָ שׁוֹוָה זֶה שְׁהַפְּרִישׁ וּמִנְכָּה מִן הַמְּלֹוֹה עַד שְׁיַפְרַע כָּל חוּבוֹ; וּמוֹכֵר הַתְּרוּמָה לְכָל כּוֹהֵן שְׁיִרְצָה, וְאוֹכֵל הַמַּעֲשָׂרוֹת.

ו. כִּשְׁהוּא מִחֻשָּׁב כִּמְהָ שׁוֹוִים הַפְּרוֹת שְׁהַפְּרִישׁ יִשׁ לוֹ לְחֻשָּׁב כְּשַׁעֲרֵי הַזֹּל, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוֹם רַבִּית; וְאִין הַשְּׁבִיעִית מִשְׁמַטָּת חוּב זֶה. וְאִם בָּא בַּעַל הַבֵּית לְחֹזֵר, אִינוּ חוֹזֵר; אֲבָל אִם רָצוּ אֵלּוּ שְׁלַקְחוּ הַמַּעוֹת לְחֹזֵר, חוֹזְרִין. נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מֵהֶן אִין מִפְּרִישִׁין עֲלֵיהֶן, שְׁאִין מִפְּרִישִׁין עַל הָאֵבוֹד.

ז. מֵת הַכּוֹהֵן אוֹ הַלּוֹי אוֹ הָעֲנִי שֶׁהַלּוֹם אִינוּ יָכוֹל לְהַפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן מִחֻלְקָן כְּדֶרֶךְ הַזֶּה, עַד שְׁיִטַּל רְשׁוֹת מִן הַיּוֹרְשִׁין: וְהוּא שְׁיָנִיחַ לָהֶן קֶרֶקַע, אֲפֵלּוּ מְלֹוא מַחֵט; אֲבָל אִם הֵנִיחוּ בְּסָפִים, אִין רְשׁוֹת הַיּוֹרֵשׁ מוֹעֵלָת. וְאִם הַלּוֹם בְּפָנֵי בֵית דִּין עַל מְנַת שְׁיַפְרִישׁ עַל מַעוֹת אֵלּוּ מִחֻלְקָם, אִינוּ צָרִיף לְטַל רְשׁוֹת מִן הַיּוֹרְשִׁין. הַעֲשִׂיר הָעֲנִי אִין מִפְּרִישִׁין עֲלָיו, אִף עַל פִּי שֶׁהַלּוֹהוּ בְּבֵית דִּין; וְזָכָה הָלָה בְּמָה שְׁפִידוּ.

ח. יִשְׂרָאֵל שְׁאָמַר לְבֶן לּוֹי, כּוֹר מֵעֶשֶׂר יִשׁ לָךְ בְּיָדִי רִשְׁאֵי בֶן לּוֹי לַעֲשׂוֹתוֹ תְּרוּמַת מֵעֶשֶׂר עַל מָקוֹם אֲחֵר, אִף עַל פִּי שֶׁלֹא מִשָּׁךְ; וְאִם נָתַנוּ הַיִּשְׂרָאֵלִי לְלוֹי אֲחֵר, אִין לוֹ עֲלָיו אֲלֹא תִרְעַמַת.

ט. מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פְּרוֹת בְּמַגּוֹרָה, וְנָתַן סָאָה לְלוֹי וְסָאָה לְעֲנִי לֹא יַפְרִישׁ שְׁמוֹנֶת סָאִין מִן הַמַּגּוֹרָה וְיֹאכֵל אוֹתָם, אֲלֹא אִם כֶּן יוֹדַע שְׁשִׁתִּי סָאִין שֶׁלְמַעֲשָׂרוֹת קִימִין; אֲבָל אִם אָכְלוּ מֵהֶן הַלּוֹי וְהָעֲנִי, אִינוּ מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן אֲלֹא לְפִי חֶשְׁבוֹן הַנֶּשֶׁאֶר מִשְׁתֵּי הַסָּאִין.

י. עֲנִיִּים שֶׁהִחְלִיפוּ מִתְּנוּתֵיהֶן עִם בַּעַל הַבַּיִת, כְּגוֹן שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ סָאָה שְׁלֶלֶקֶט אוֹ שִׁכְחָה וּפָאָה וּמַעֲשֵׂר עָנִי, וְנָטְלוּ סָאָה מִן הַגֶּרֶן זֶה שֶׁנָּטַל מֵהֶם פָּטוֹר מִן הַמַּעֲשֻׂרוֹת, אִף עַל פִּי שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּרִשׁוֹת בַּעַל הַבַּיִת; וְזֶה שֶׁנָּטְלוּ מִמֶּנּוּ חֵיב, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא חֵלֶף מִתְּנוּתֵיהֶן הַפָּטוּרִין.

יא. מִי שֶׁהָיוּ לִפְנָיו שְׁתֵּי כָּלִילוֹת שְׁלֵטָבֵל שֶׁנָּטְלָה תְּרוּמָתָן, וְאָמַר מַעֲשֻׂרוֹת זֶה בָּזוּ הָרֵאשׁוֹנָה מַעֲשֻׂרָת. אָמַר מַעֲשֻׂרוֹת זֶה בָּזוּ וְזֶה בָּזוּ הָרֵאשׁוֹנָה מַעֲשֻׂרָת, שֶׁהָרִי קָבַע מַעֲשֻׂרוֹתֶיהָ בַּשְּׁנִיָּה; וְאִין הַשְּׁנִיָּה מַעֲשֻׂרָת, שְׁאִין מִפְּרִישֵׁין מַעֲשֵׂר מִן הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁכָּבַר נִפְטָרָה עַל הַשְּׁנִיָּה שֶׁעֲדִין הִיא חֵיבַת בְּמַעֲשֵׂר שְׁתֵּיהֶן.

יב. אָמַר מַעֲשֻׂרוֹת שְׁתֵּי כָּלִילוֹת אֵלּוּ, מַעֲשֵׂר כָּל אַחַת מֵהֶן קְבוּעַ בַּחֲבֵרְתָּהּ קָרָא שֵׁם, וְכָבַר קָבַע מַעֲשֻׂרוֹתֵיהֶן בָּהֶן; וּמוֹצִיא מֵהֶן הַמַּעֲשֻׂרוֹת שְׁלָהֶן, וְאֵינּוּ יָכוֹל לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן מַעֲשֻׂרוֹת מִמָּקוֹם אֲחֵר.

יג. וְכִיצַד מַעֲשֻׂרָן: מוֹצִיא מַעֲשֵׂר שְׁתֵּיהֶן מֵאַחַת מֵהֶן, אוֹ מַעֲשֵׂר כָּל אַחַת מֵהֶן מִמָּנָה אִם הָיוּ שְׁווֹת; וְאִם הָיְתָה אַחַת גְּדוּלָּה מִחֲבֵרְתָּהּ מִפְּרִישׁ מִן הַקֵּטָנָה מַעֲשֵׂר הַגְּדוּלָּה, וּמִן הַגְּדוּלָּה מַעֲשֵׂר הַקֵּטָנָה.